

Přeložila Lucie Korecká

YRSA

SIGURDARDÓTTIR

AUTORKA BESTSELLERU *NENÍ ÚNIKU*

TEMNÁ NOC

NĚKDY JE PRAVDA
NATOLIK KRUTÁ,
ŽE JE LEPŠÍ PO NÍ NEPÁTRAT.

 metafora

Dóra nasadila falešný úsměv a otočila se ke Grétě.

„Pochopila jsem správně, že se mnou chcete mluvit o Bergtóre a Gudmarovi?“

„To bych ráda. Kdyby vám to nevadilo.“ Gréta si dosud myslela, že návštěva už nemůže být trapnější. Dóřina otázka jí ukázala, jak naivní myšlenka to byla. Právě mluvila s cizí ženou a vyptávala se jí na něco, co se jí vůbec netýkalo. Musela vypadat jako naprosto neúnosně zvědavá drbna.

Dóra zřejmě měla přesně takový názor. „Můžu se zeptat, proč se o nich chcete něco dozvědět? Jste novinářka? Nebo děláte nějaký podcast?“

Gréta musela odložit hrnek, protože se jí tolik roztráslly ruce, že začal cinkat o podšálek. „Pronajímám si byt, kde bydleli, když jejich dcera zmizela.“ S velkým úsilím se uklidnila a vysvětlila: „Nevěděla jsem, že ten byt má takový příběh, a dost mě to vyděsilo.“

„Strašidelný, nemilosrdný, intenzivní. Tak lze popsat styl téhle islandské spisovatelky. Namísto historek o šťastných turistech přináší z oblíbeného severského ostrova děsivé příběhy plné smrti, po jejichž přečtení toužíte po dalších knihách Yrsy Sigurðardóttir.“

– časopis *Ratgeber Frau und Familie*, Německo

„Nejlepší severská vypravěčka.“

– deník *Adresseavisen*, Norsko

„Yrsu lze bezpochyby nazvat Královnou islandského noir.“

– Simon Kernick, spisovatel krimi

Yrsa Sigurðardóttir

TEMNÁ ИОС

V METAFOŘE DOSUD VYŠLO:

**Poslední rituál
Mrazivé světlo
Žhavý hrob
Led v žilách
Ohnivý anděl
Plavba smrti
Pamatuji si vás všechny
Kořist**

SÉRIE FREYJA A HULDAR

**DNA
Černá díra
Katarze
Poprava
Panenka
Ticho**

SÉRIE ČERNÝ LED

**Není úniku
Hrob
Hlubiny**

Yrsa Sigurðardóttir

TEMNÁ NOC

Přeložila Lucie Korecká

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou bez souhlasu nositele práv zakázány.

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Tato kniha je literární fikce.

Všechny postavy a události jsou autorským výtvorem.

Copyright © Yrsa Sigurðardóttir 2024

First published with the title *Ég let sem ég sofi* in 2024

by Veröld Publishing, Reykjavík

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation © Lucie Korecká, 2025

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2025

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-001-7 (ePub)

ISBN 978-80-7625-000-0 (pdf)

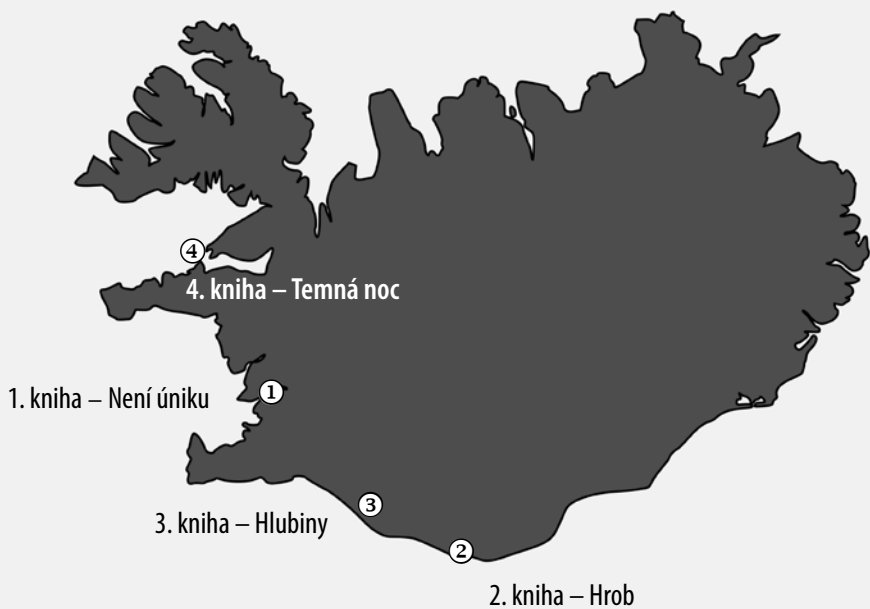
ISBN 978-80-7625-266-0 (print)

Mimořádně vřelé díky patří aktivistkám Kristín Taiwo Reynisdóttir, Valgerð Emanuele Kehinde Reynisdóttir a Johanně Haile Kebede ze skupiny @Antirasistarnir, které mi při psaní knihy nedocenitelně pomohly.

Dále si poděkování zaslouží:
Rafn Rafnsson, vedoucí výroby ve společnosti
Íslensk æðardúnn ehf.,
Jóhanna Ríkharðsdóttir, sekretárka
základní školy ve Stykkishólmu,
Hafþór Þorgrímsson, policejní důstojník
ze Stykkishólmu,
Sigmar Hjartarson, odborník z Výzkumného ústavu
potravinářského na Vestmanských ostrovech.

Za veškeré chyby v popisech míst a jiné nepřesnosti nese
odpovědnost autorka.

MÍSTO, KDE SE PŘÍBĚH ODEHRÁVÁ

1. KAPITOLA ● NOC KULTURY PŘED 9 LETY

Do pokoje se oknem nesla vůně květin. Gudmar k němu přistoupil blíž a zhluboka se nadechl nosem. Nebyl žádným zvláštním milovníkem vůní, ale tahle mu připomínala, že je stále ještě léto, ačkoli už se blíží podzim. To bylo příjemné pomyšlení, přestože Gudmar vlastně nebyl ani žádným zvláštním milovníkem léta. Počasí ho moc nezajímalo. Když bylo špatné, prostě zůstal doma. A když bylo hezky, šel ven. Nic složitějšího. Z babího léta neměl radost kvůli slunci ani kvůli grilování, a už vůbec ne kvůli práci na zahradě. Radoval se z něj proto, že Begga, jeho žena, měla brzy родit. Konečně budou čtyři, jak o tom snili už od chvíle, kdy se jim před devíti lety narodila dcera Kría. Begga měla blízký vztah se svou sestrou a Gudmar se svým bratrem, takže si nedokázali představit, že by Kría vyrostla jako jedináček.

Gudmar to před Beggou nechtěl přiznat, ale nejvíc se těšil na to, že už nebude těhotná. Z dítěte měl samozřejmě radost, ale nedokázal si k němu naplno vytvořit vztah, dokud ho nemohl vzít do náruče. S Kríou to bylo stejné. Snažil se usmívat v těch správných chvílích a přikyvovat, když Begga o nenarozeném děťátku mluvila, nedařilo se mu však sdílet její nadšení. Prostě to nešlo. Begga si během obou těhotenství s bříškem povídala a hladila ho, jako by to už bylo miminko. Když se Gudmara ptala,

jestli to nechce také zkusit, našel si pokaždé nějakou výmluvu, proč musí jít dělat něco jiného. Připadalo mu to hrozně trapné a bál se, že se prozradí.

Jakmile si ale Kríu poprvé pochoval, okamžitě do sebe všechno zapadlo. Doufal, že to tak bude i tentokrát, manželčino těhotenství se ovšem od toho prvního natolik lišilo, že si nemohl být jistý. Před devíti lety byli mladí a pevně věřili, že jejich život bude věčně růžový. On tenkrát čerstvě dostudoval softwarové inženýrství a Begga učitelství pro základní školy. Těšila se, až začne učit, a on měl v úmyslu založit si vlastní firmu. Jeho podnikatelský nápad se týkal toho, jak využít blockchain ke sledování drahých průmyslových výrobků a náhradních dílů od místa výroby až k doručení zákazníkovi. Všechno vypadalo slibně. Budoucnost byla jejich a všechny dveře měli otevřené.

Teď je však trápily finanční potíže i stres a někdy mívali pocit, že je nečeká nic než temnota. Startup, který Gudmar založil s bratrem na základě svého nápadu, se ocitl na pokraji krachu a nedařilo se jim získat další akciový kapitál. Begga se během těhotenství necítila dobře, nejdřív pořád zracela a potom ji začaly trápit bolesti zad, uvolněné vazy a vysoký tlak. Pracovala tedy jen na poloviční úvazek a příjmy domácnosti se snížily, zrovna když se to nejméně hodilo. Když si před šesti lety koupili byt, byli plní optimismu, a tak si vzali příliš vysokou hypotéku, jejíž splácení teď hodně pociťovali. Kontokorent na účtu už téměř vyčerpali a vypadalo to, že budou muset byt prodat, aby úplně nebankrotovali. Společenství vlastníků navíc schválilo návrh na rekonstrukci domu, renovaci zdí, střechy i zahrady, což znamenalo další náklady. V domě byly tři byty, takže Gudmar s Beggou měli při rozhodování jen třetinový hlas a jejich námitky nemohly nic změnit. A jako by to nesta-

čilo, vodárny rozkopaly půlku ulice kvůli výměně potrubí. Jakmile bylo hotovo a obyvatelé si oddechli, rozhodl městský úřad, že se začne vrtat v pouličních lampách.

K finančním potížím a neustálému hluku v ulici ještě přibýly starosti s Begginou matkou, která nedávno dostala infarkt a musela do nemocnice. Zanedlouho potom onemocněla i Kría. Nepodařilo se určit, co jí je, ale dříve veselá dívka najednou ztratila chuť k jídlu a byla sklíčená a ustaraná jako její rodiče. Begga tvrdila, že to zaviniily jejich starosti a že před dcerou musejí předstírat, že se nic neděje. Usilovně se tedy snažili působit klidně a zdálo se, že to zabralo. Kría už zase byla sama sebou.

Gudmar mohl bez přehánění říct, že během manželčina druhého těhotenství bylo všechno vzhůru nohama. Největší rozdíl oproti tomu předchozímu nicméně nespočíval v okolnostech, ale v tom, jaké potíže měli s počtím. Kría svého času nebyla plánovaná a přišla na svět dřív, než si vůbec stihli uvědomit, co je čeká. Po jejím narození se museli všechno učit za pochodu. Tentokrát porodu předcházelo dlouhé úsilí, takže času na přemýšlení měli až moc. Za devět let toho člověk zvládne promyslet a uvážit spoustu.

Nejdřív to čtyři roky zkoušeli jen tak a žádné rady nevyhledávali. Nedělali si s tím hlavu a věřili, že dítě prostě přijde, až přijde. Další dva roky hledali rady na internetu, ale stále bez výsledku. Nepomohlo jim přestat pít kávu, jíst večer i ráno zeleninu, denně užívat celou plejádu vitaminů, chodit na nekonečné procházky ani provádět dechová cvičení, která je měla zbavit stresu. Když se začali řídit ovulačním kalendářem, který si uživatelky internetu nemohly vynachválit a Begga si ho nainstalovala do telefonu, Gudmarovi se milování málem zprotivilo. Begga pokaždé jen nehybně ležela na improvizované

rampě z polštářů a podušek, kterými si podkládala boky, bedra a stehna. To mělo údajně zajistit, že se sperma dostane až do nejhlubších koutů dělohy. Gudmar ale nikde nenašel žádný návod, jak se má přes všechny ty polštáře k manželce vůbec dostat. Měl dojem, že se snad bude muset zavěsit od stropu a spustit se nad Beggu na provazech jako nějaký roztoužený akrobat.

Všechno to snažení ale byla procházka růžovou zahradou ve srovnání s hormonální léčbou, kterou musela Begga podstoupit, když konečně vyhledali odbornou pomoc. Ukázalo se, že Gudmar má tak málo spermií, že se početí první dcery jevilo téměř jako zázrak. Lékař jim doporučil umělé oplodnění, aby jedna ze vzácných spermií mohla ve zkumavce oplodnit vajíčko, které pak bude umístěno do dělohy. Před odběrem vajíček musela Begga podstoupit hormonální terapii a pak ještě další, aby se vajíčko v děloze uhnízdilo. Oba byli připraveni na to, že celý proces bude nějakou dobu trvat a nejspíš bude nutné ho několikrát zopakovat, než se uhníždění zdaří. A měli pravdu, Begga otěhotněla až na čtvrtý pokus.

U Beggy se projevíly skoro všechny nežádoucí účinky, které uváděl příbalový leták k hormonálním injekcím. Gudmar si dokonce začal klást otázku, jestli to má cenu. Nemohli by se spokojit jen s jedním dítětem? Nestačí jim Kría? Stojí všechny ty komplikace a hormonální zásahy za to? Věděl, že časem si na to určitě odpoví ano. Nebude trvat dlouho, než se při pohledu zpátky bude divit, jak mohl vůbec někdy pochybovat. Nepříjemné vzpomínky přece dokáže zahnat i méně významná událost než narození miminka.

Gudmar opět nasál vůni, tentokrát ještě více zhluboka. Usmál se. Už brzy se bude moct přestat vyhýbat pohledům na Beggino vyklenuté břicho ze strachu, že v něm zase uvidí pohyb. Nestyděl se přiznat, že je příliš

citlivý. Pomyšlení na to, že v těle jeho ženy roste nový člověk, mu připadalo nesnesitelné, a tak se většinou snažil na to nemyslet. Kdykoli se ale břicho začalo pohybovat, pokaždé si vybavil tu scénu z prvního dílu filmu *Vetřelec*. Dával to za vinu předešlému procesu, početí proběhlo příliš vědecky a uměle. Přinejmenším si nepamatoval, že by se o něj pokoušely mrákoty, když Begga čekala Kríu.

Už brzy to budou mít za sebou. Gudmar hodlal hned nastoupit na rodičovskou dovolenou a starosti s podnikem odsunout stranou. Přenechat je Egilovi, svému bratrovi. Potřeboval si doma odpočinout, starat se o miminko, přebalovat ho a hýčkat Beggu. Při té představě se mu hned ulevilo a opět se zhluboka nadechl nosem. Vůni léta už neucítil. Byla tak jemná, že ji čich dokázal vnímat jen chvilku. Teď ho vystřídal sluch.

Za oknem zněl tichý šelest. Hluk návštěvníků a hudební produkce na dnešní Noci kultury utichl, koncerty i ohňostroje už skončily. Místo hlasitého bouchání pyrotechniky se ozývalo jen jemné šumění větru ve větvích stromů, štěkání psů, startující auto a nahrávka jedné populární písně. Gudmar melodii znal víc než dobře. Byla to Kríina oblíbená písnička a před několika měsíci u nich doma vyhrávala téměř neustále. Gudmar dokonce málem porušil jedno z mnoha Begginých pravidel a půjčil dceři sluchátka, ale nakonec si to rozmyslel. Nechtěl holčičku žádat, aby před maminkou zamlčela, že ji nechal kazit si sluch, jak se Begga obávala. A tak musel píseň snášet. Teď měl radost, že ji slyší, protože to považoval za jednu ze známek toho, že se Kríe vrací její dřívější dobrá nálada.

Hudba vycházela z nového zahradního domku, na zakázku vyrobené dřevěné chatky, kterou se společenství vlastníků rozhodlo pořídit v rámci úprav zahrady.

Gudmar z toho nebyl ani trochu nadšený, protože se mu náklady zdály příliš vysoké, a navíc domek podle jeho názoru vypadal příliš usedle. Měly se do něj ukládat různé pomůcky k údržbě zahrady, jako třeba sekačka či lopaty, ale i květináče a na zimu také zahradní nábytek. Dále se počítalo se dvěma jízdami koly na každý byt, takže domek nebyl zrovna nejmenší. Zvenku ovšem vůbec nevypadal jako kůlna, spíš jako přerostlá perníková chaloupka. V nejbližších dnech ho plánovali natřít na růžovo-bílo a Gudmar tušil, že se tím jeho vzhled moc nezlepší.

Domek byl zatím prázdný, protože ještě zbývalo ho zevnitř i zvenku vymalovat. Kría už od začátku jeho budování žadonila, aby tam směla přespat. S Beggou jí to nejdřív zakázali, ale nakonec si dali říct, protože předpověď počasí na víkend vypadala dobře a nehrozilo, že Kríe bude zima. Chtěli to mít odbyté a připadalo jim lepší, když se dcera té své posedlosti zahradním domkem zbaví co nejdřív, aby tam později nespala s hlavou opřenou o benzinovou sekačku.

Begga přistoupila ke Gudmarovi a zadívala se ven. Jednu ruku si opřela o bok a druhou o bedra. „Ona je ještě vzhůru?“

„Vypadá to tak. Poslouchá hudbu.“ Oknem domku bylo vidět, jak se uvnitř pohybuje světlo baterky. Píseň dozněla a pes v sousedství ztichl. Auto, které předtím mělo potíže se startováním, buď už odjelo, nebo to řidič vzdal. Zdálo se, že se utišil i vítr.

„Zavolej jí a naříd, ať jde spát. Už bude půlnoc.“

Gudmar vytáhl telefon a navolil číslo. Podle něj by dcera mohla zůstat ještě chvíli vzhůru, ale rozhodl se neodporovat. Begga byla v poslední době hrozně přecitlivělá, špatně spala, neustále ji páčila záha a bolela záda. Propukala v pláč z těch nejnicotnějších důvodů, ať už to

byl nepovedený pusinkový dort, příliš těsné boty, rozbitá sklenička, strie na břicho, škrábnutí na autě, matčina nemoc, nebo to, že se sousedům ztratila kočka. Pokud z něčeho neměla ohromnou radost, byla z toho smutná. Nic mezi tím neexistovalo. On by se ale na jejím místě určitě choval stejně. Muselo být hodně náročné mít stále oteklé nohy a čekat, až se narodí dítě, které je pro průchod ven příliš velké.

Begginy starosti o ztracenou kočku jim nicméně málem zkazily večer. Byla z toho celá špatná a zjevně nevěřila, že se zvíře ještě někdy vrátí. V okolí se povídalo, že v poslední době zmizelo koček víc. A většina lidí měla za to, že viníkem je jejich soused z přízemí. Gudmar s Beggou ho však znali jen v dobrém a podobným klepům nepřikládali žádnou váhu. Soused si sice stěžoval, že nemůže nechat v pokoji otevřené okno, aby mu tam nějaká kočka nevlezla, ale určitě by žádnou nezabil. Každému by po nějaké době začalo vadit, že mu domů chodí nezvané kočičí návštěvy a značkují byt svým pachem. I Gudmar by se jistě zlobil. S kočkami nechtěl mít nic společného, protože s nimi souvisela jedna jeho vzpomínka, na kterou by nejraději zapomněl.

Krís ten večer neuniklo, jak moc si Begga bere zmizení kočky k srdci, a čím víc přibývalo máminých slz, tím smutnější byla z osudu zvířátka i ona. Nakonec musel Gudmar Beggu zarazit a připomenout jí, že se rozhodli tvářit se před dcerou vesele. Potom už se Begga ovládla. Gudmar tušil, že ji pak mrzelo, že dcera musela přihlížet jejímu záchvatu pláče, a to byl důvod, proč jí nakonec povolila přespání v zahradním domku. Za jiných okolností by určitě byla proti.

Za oknem domku se objevila studeně modrá záře displeje. Vzápětí zase zhasla, když Kría telefon zvedla.

„Zhasni baterku a jdi spát, Krío. Už je moc pozdě.“

„Já už spím.“

„Ne, nespíš. Dívám se z okna a vidím světlo. A taky se mnou zrovna mluvíš. Běž spát, jinak si tam pro tebe dojdu. A možná rovnou nechám domek zbourat.“ To poslední samozřejmě nepřípadalo v úvahu, ale Kría byla ještě moc malá, než aby dokázala prohlédnout takové drobné lži.

„No tak jo.“

„Zeptej se, jestli jí není zima,“ ozvala se Begga.

„Není ti zima?“

„Ne, je mi teplo.“

„A neuchází matrace?“ Gudmar vytáhl ze sklepa starou nafukovací matraci a napumpoval do ní vzduch, ale měl určité pochybnosti o tom, v jakém je stavu.

„Ne, tati. Všechno je v pohodě. Slibuju, že už půjdu spát. Nechoď sem pro mě.“

„A nemám ti přijít popřát dobrou noc?“

Chvilí trvalo, než Kría odpověděla. Pak se objevila v okně a zamávala na ně. „Stačí, když mi na dobrou noc zamáváš.“

Gudmar Kríu poslechl a Begga jí poslala polibek, který dcera opětovala. „Dobrou noc. Uvidíme se ráno. Vstanu brzo a dám si snídani tady venku.“

Kría ještě jednou zamávala a zavěsila dřív, než Gudmar stihl cokoli dodat. To ale nevadilo, protože už se chystal jen zopakovat, ať zhasne a jde spát. A to nebylo potřeba. Dál se s Beggou beze slova dívali z okna a baterka vzápětí zhasla.

„Nemám tam pro jistotu zaskočit?“ Gudmar si všiml, jak unaveně jeho žena vypadá. Oči se jí klížily a pod nimi se rýsovaly kruhy.

„Určitě je v bezpečí?“ Begga se k němu otočila. Unavený výraz vystřídal obavy. „Nebyla blbost jí to dovolit? Nemůže tam začít hořet?“

Gudmar zavrtěl hlavou. „V žádném případě. Je tam stejně v bezpečí jako ve vlastním pokoji. V domku není elektrina ani sirky nebo zapalovač. Kdyby chtěla rozdělat oheň, musela by to zvládnout pomocí dvou dřívěk. A to by se jí určitě nepodařilo, neumí to skoro nikdo.“

Pohlédl manželce do očí a měl dojem, že se jí pod víčky už zase lesknou slzy. Tušil, že pokud ji nedokáže ukonejšit, vypukne další záchvat pláče. Přivinul ji k sobě, pevně ji objal a v duchu si držel palce, aby miminko zrovna nezačalo kopat. „Vůbec nic jí nehrozí. Nemůže se nic stát.“

„Určitě?“

„Na sto procent. Nebo klidně i na dvě stě procent.“

Zdálo se, že to zabralo a Begga se uklidnila. Aspoň částečně.

Když si o hodinu později šli lehnout, Gudmar ještě jednou vyhlédl z okna. Jen tak pro jistotu. Kdyby byla Kría ještě vzhůru, zašel by tam a přivedl ji domů. Ukázalo se však, že to nebude potřeba. V domku byla tma a ticho.

2. KAPITOLA ● 1. PROSINCE

Teď, když už byt nebyl prázdný, vypadal větší. Všude bylo rozestavěné vybavení, i když poněkud chabé, větší na drobností zatím zůstala v krabicích a taškách. Nábytek stál na svých místech, ale bylo ho málo. Pocit prázdnoty ještě zvětšovaly bílé, nápadně holé stěny. Výsledek připomínal spíš čekárnu než promyšlený minimalismus. K dotvoření dojmu chybělo jen pár starých časopisů na stolku a pacienti rozmrzelí dlouhým čekáním.

Nový domov postrádal jakoukoli přívětivost a duši.

A nezdálo se, že se to brzy změní, protože Gréta neměla žádné obrazy, které by si mohla pověsit na zdi, ani peníze na další a hezčí nábytek. Pracovala jako účetní, což nebylo moc dobře placené zaměstnání. Přestože nájemné bylo nízké a dostávala příspěvek na bydlení a dvoje přídavky na děti, měla potíže vyjít s penězi.

Všechno podražilo a vlastně to bylo drahé vždy. Dokud ale Gréta žila s partnerem, nijak zvlášť to nevnímala. Nepocitovala každý nákup, její příjem totiž byl v rámci rodinného rozpočtu skoro jen něco jako kapesné. Stjáni, její bývalý, vedl vlastní investiční společnost. Rodinu živil on a finančně rozhodně nestrádali. S tím už teď byl konec. Poprvé po patnácti letech stála Gréta na vlastních nohou. V minulosti se nikdy nenamáhala vytvořit si finanční rezervu a za celé ty roky ji nenapadlo cokoli

namítnout, když Stjáni nechal dům i všechny ostatní majetek napsat jen na sebe. Účty platil on, hradil téměř všechny výdaje a jejich láska byla věčná.

Tak si to aspoň myslela. Teď ale Stjániho láska vyprchala.

Nikdy jí nebylo podezřelé ani to, že za celou dobu jejich vztahu vůbec nemluvili o uzavření manželství nebo formálního partnerství. Rozchod proto proběhl rychle a Gréta si ani nestihla plně uvědomit, co se děje. Proto se nemohla ani moc bránit. Zhruba za deset dní od chvíle, kdy jí oznámil konec, už stála se svým nevalným majetkem na ulici. Když uplynuly dva měsíce, stále ještě z toho byla zmatená. Po práci většinou polehávala a brečela na gauči u rodičů, kam se uchýlila.

Teď už se situace začínala zlepšovat, za což vděčila svému bratrovi, který ji probral k životu. Přijel za ní k rodičům a přiměl ji vstát a přestat kňourat. Má přece dvě děti, které změnu nenesou o nic lépe než ona. Pokud chce, aby zůstaly v její péči, musí se sebrat. Nebýt jeho, určitě by ještě ležela v slzách na pohovce v rodném domě.

Bratr ji také přinutil, aby si spolu sedli a probrali její finanční situaci. Potom kontaktoval zprostředkovatele pronájmů a připravil Grétu na to, že se bude muset přestěhovat do hodně malého bytu někde na předměstí – a zvláště zdůraznil slova „hodně malého“. Navzdory jeho pesimistické předpovědi ale nakonec našli pěkný byt ve čtvrti Vesturbæ, kde bylo nájemné opravdu výhodné. Vlastně bylo tak nízké, že cenám bydlení v dané oblasti vůbec neodpovídalo. Byt byl navíc ve stejné čtvrti jako Stjániho dům, takže děti nemusely změnit školu, což bylo stejně důležité jako cena. Grétě se to zdálo dost podezřelé a očekávala plesnivou díru s pastmi na myši v každém rohu. Prohlídka bytu ji však příjemně překvapila. Zdál se jí sice trochu malý, tomu se ovšem nemohla

divit, když byla zvyklá na prostornou vilu. Možná byla nakonec vlastně výhoda, že má tak málo nábytku, protože byt díky tomu může vypadat větší.

Ačkoli byla Gréta bez peněz, nemusela si na nábytek vzít půjčku a žadonit o ni v bance. O to se také postaral její bratr. Zavolal Stjánimu a pěkně od plic si to s ním vyříkal. Výsledkem bylo, že jí Stjáni dovolil přijít a odnést si to, co neoznačil žlutou nálepkou. Když druhý den dorazila, vypadalo to v domě jako o Velikonocích. Světle žluté nálepky zdobily téměř všechno. Některé místnosti byly zamčené a na dveřích měly stejnou nálepkou s nápisem „odsud nebrat nic“. Nejspíš už Stjánimu nálepky došly nebo byl líný označovat víc věcí, které se nedaly někam zamknout. Gréta si tedy nakonec mohla odnést jen staré pánve, hrnce a další drobnosti. Našla však také předplacenou kartu s popiskem: „peníze na postel a na to, co je potřeba pro děti“.

Stjáni měl ve zvyku kupovat jen to nejluxusnější a nejdražší a částka na kartě tomu odpovídala. Když Gréta nakoupila v IKEA, vystačily jí peníze na všechno, co potřebovala. Musela nábytek sama sestavit, ale nemuseli s dětmi v kuchyni ani v pokoji sedět na zemi.

Při pohledu na nevybalené krabice si Gréta odevzdane povzdechla. Děti už ztichly, a když se zaposlouchala, měla dojem, že stejné ticho vládne i v obou sousedních bytech. Zatím nic nenasvědčovalo tomu, že by v domě se třemi byty bydlel někdo nespořádaný, nesnesitelně protivný nebo mimořádně hlučný. Její podezření, že tam bude něco špatně, se naštěstí nepotvrdilo. Možná bylo nájemné tak nízké prostě jen proto, že majitel byl hodný. I takoví lidé ještě existují.

Když se na nájemné ptala realitního makléře, který jí byt ukazoval, trochu se vytácel. Ujistoval ji, že byt nemá žádné vady a nízké nájemné je způsobené tím, že se

majitelé dočasně odstěhovali na venkov. Netrpí žádnou finanční nouzí, ale nechtějí, aby byt během jejich nepřítomnosti zůstal prázdný. Hledají spolehlivé, pořádkumilovné a sympatické nájemníky, nepotřebují na tom zbohatnout. Gréta má zkrátka štěstí, že se byt uvolnil právě teď, když ho potřebuje. Starší manželé, kteří ho obývali několik let, se náhle rozhodli přesídlit do Španělska, kde je nájemné ještě výhodnější.

Makléř však příběh odříkával příliš mechanicky, než aby zněl přesvědčivě. A stejně divně působil, když se ho zeptala na zahradní domek. Gréta měla silný dojem, že se muž usilovně snaží odvést řeč k něčemu jinému. Napadlo ji, že si domek možná pronajímají zahraniční sezonní dělníci, přestože zjevně není určený k bydlení. To se přece stává.

Zahradní domek vypadal jako přerostlý domeček pro panenky. Okraj střechy lemovaly ozdobné lišty a za okny stály truhlíky, ve kterých ovšem byla už jen stará hlína. Stěny zřejmě byly původně vymalované růžovo-bíle, ale nutně potřebovaly údržbu. Místy se barva loupala a prosvítalo zašedlé dřevo. Když Gréta podepsala nájemní smlouvu, sešla do zahrady a nahlédla oknem dovnitř. Předtím tam nešla, protože se obávala, že má ohledně zahraničních dělníků pravdu. Nemohla si dovolit přijít o příznivou nabídku bydlení, a tak bylo lepší předem nic nevědět, i kdyby šlo o něco nezákonného. Ukázalo se však, že si dělala zbytečné starosti. Uvnitř byl takový nepořádek, že se jí zdálo nepředstavitelné, že by tam někdo mohl bydlet. Válelo se tam staré nářadí, květináče, sekačka a další pomůcky k práci na zahradě a údržbě domu. Žádná lůžka ani jiné známky obydlenosti.

Přestože se Gréta přesvědčila, že se v domku nic podivného neděje, přepadal ji tíživý pocit pokaždé, když

ho zahlédla z okna. Vrtalo jí hlavou, proč ho obyvatelé domu neudrží, aby nepůsobil tak děsivě. Původně měl vypadat roztomile, ale k tomu měla tahle rozpadající se barabizna podobně daleko jako narozeninový dort pokrytý plísni.

Dům měl tři patra a v každém byl jeden byt. Jednotlivé majitele by určitě nestálo tak moc peněz, kdyby se složili a nechali domek vymalovat, vyměnit popraskané okenní tabulky a odstranit porost ze střechy a okapů. Teď jí připomínal pohádku o Jeníčkovi a Mařence, kterou měla v dětství ráda, i když musela uznat, že takové úvahy jsou směšné. Jako dítě se pořád bála, že ji potká stejný osud jako Mařenku a uvězní ji čarodějnice, která ji bude chtít sníst. Nejspíš se s tím ještě úplně nevyrovnala, protože dětské obavy mají hluboké kořeny, i když jsou bezvýznamné.

Jestli ten pocit nezmizí, bude si muset pořídit závesy. Jinak je nepotřebuje, bydlí v patře a do pokoje není ze zahrady vidět. To by člověk musel vylézt na strom.

Ticho přerušil hlas Konniho, jejího devítiletého syna: „Mami, kdo je Kría?“

Gréta se otočila a měla radost, když si všimla, že se syn kupodivu netváří nijak sklesle. Změnu v jejich životě nesl těžce. Stjáni byl v mnoha ohledech zvláštní a nedal se považovat za nijak zvlášť láskyplného partnera, ale muselo se mu nechat, že na děti byl hodný. I když Konni nic takového neřekl, Gréta tušila, že by raději bydlel u táty, místo aby s ním trávil jen každý druhý víkend. Snad už se to srovnalo, rozhodně na něm žádné známky smutku ani stesku nepozorovala. Z očí mu svítila zvědavost, čelo měl nakrčené a hlavu nakloněnou maličko na stranu, jak to dělával, když přemýšlel. Usmála se na něj. „Jaká Kría?“

Konni pokrčil rameny. „To právě nevím.“ Ukázal za sebe. „Mám to napsané na zdi v pokoji. A u toho jsou čísla.“

Gréta s ním odešla do pokoje, aby se podívala, o čem mluví. Prošli kolem zavřených dveří jeho sestry, která právě procházela nejvyšším stupněm puberty. Bylo jí čerstvých čtrnáct a stěhování její výkyvy nálad rozhodně neutlumilo. Musela se s tím ale smířit, nic jiného jí nezbývalo.

Konni ukázal na nápis na zdi za dveřmi svého pokoje. Gréta si ho při prohlídce bytu nevšimla, protože byl vidět, jen když za sebou člověk zavřel. Na zdi byly s pravidelnými rozestupy nakreslené čárky a u nich připsaná čísla. Grétě bez dlouhého přemýšlení došlo, o co se jedná. Čárky značily výšku dítěte, dívky jménem Kría. Podle všeho v bytě žila od tří do devíti let. Gréta byla přesvědčená, že opakující se datum je den jejich narozenin – měření probíhalo jednou za rok, pokaždé ve stejný den. Podle data posledního záznamu se rodina odstěhovala před devíti lety, nebo s měřením přestala. Také bylo zjevné, že při malování pokoje si řemeslníci dali pozor, aby značky neodstranili. Bílá zeď byla v tom místě zažloutlá.

Gréta to Konnimu vysvětlila, a on se zeptal, proč takovou zeď nemá. Nenapadla ji žádná lepší odpověď, než že na to s jeho tátou prostě nepomysleli. Zatímco mu to říkala, myšlenky se stočily jinam. Něco ji trápilo, ale nedokázala to pojmenovat.

Pak ztuhla. Najednou jí to došlo.

Jméno Kría není běžné. Na zahradě je bouda. Poslední letopočet na zdi zhruba odpovídá starým zprávám, které si vybavila. Gréta sáhla do kapsy pro telefon a jednoduché hledání na internetu její obavy potvrdilo. Dům stál v ulici, o které se tenkrát psalo ve zprávách. Číslo domu tam sice nenašla, ale náhle jí bylo všechno jasné.

Nastěhovali se do bytu, kde dřív žila holčička Kría, o které se tehdy psalo ve zprávách, protože ji potkal tak smutný osud. Nájemné není tak nízké proto, že je majitel hodný. A tíživý pocit ze zahradního domku není náhoda. Rozhodně ne.

3. KAPITOLA ● 26. ÚNORA

Karó se snažila nenechat si počasím zkazit náladu. Z nebe se sypal sníh, takže neviděla o moc dál než na auto před sebou, přestože stěrače kmitaly jako o život. Vozidla se pomalu šinula vpřed, jako by se řidiči báli dorazit do práce. Pravděpodobnější důvod ovšem byl, že auta nebyla připravena na zimu. Karó už projela několika místy, kde byl průjezdný pouze jeden jízdní pruh. Řidiči upírali pohledy přímo před sebe, aby se nemuseli rozhlížet kolem. Dva se pokoušeli své vozy odtlačit ke krajnici. Karó stačilo vidět, jak ti chudáci dopadli, a radši se soustředila na jízdu. Vypadali, jako by spadli do pytle s moukou. Věděla, že už stejně přijde do práce pozdě, a na problémy ostatních jí nezbyvala kapacita. Měla dost svých vlastních.

Rozhlasový moderátor ohlásil, kolik je hodin, a Karó si povzdechla. Snažila se nedívat na palubní desku, aby nemusela sledovat čas. Neměla možnost přidat plyn nebo jet zkratkou. V hlubokých vyjetých stopách jí připadalo, jako by jela po kolejích. Obvykle si v dopravní zácpě pouštěla hudbu ze svých playlistů, ale na tohle pochmurné ráno se jí všechny zdály moc veselé. Příjemná rytmická hudba se k vánici nehodila o nic víc, než by se k policejní uniformě, kterou někdy musela nosit do práce, hodily červené lodičky na jehlovém podpatku. V úplném tichu

ovšem sedět nechtěla. To by pak musela myslet na ty odporné komentáře o sobě, které se večer objevily na instagramovém profilu policie. Už tak měla mizernou náladu kvůli tomu, že přijde pozdě, a to jí stačilo.

Přeladila stanici, ale rádio se zrovna automaticky ztlumilo, protože jí zazvonil telefon. Přijala hovor stisknutím tlačítka na volantu. Použila handsfree, přestože se auto skoro nepohybovalo. Své zaměstnání policejní vyšetřovatelky brala vážně a nechtěla se nechat přistihnout při porušování předpisů, i kdyby šlo jen o přestupek.

„Kde jsi?“ zazněl do auta hlas jejího kolegy Týra.

„Na cestě. Zasekla jsem se v zácpě.“

„Aha. Chápu.“

Nechápal nic, ale to si Karó nechala pro sebe. Bydlel v centru a ucpané silnice se ho netýkaly, pokud se zrovna nekonala Noc kultury nebo Průvod hrdosti. Karó neznala nikoho dalšího z jejich oddělení, kdo by bydlel v tak drahé čtvrti. Většina kolegů žila na předměstí jako ona. Týr měl lepší bydlení, než bylo pro policistu běžné, a i v jiných ohledech se vymykal. Nechoval se jako stoprocentní Islandan, protože dlouho žil ve Švédsku, ale přitom se nepodobal Švédům, které Karó znala. Jako všichni ostatní byl ovlivněný tím, co se mu v životě stalo, a podle ní byl tak zamlklý a uzavřený kvůli neštěstí, které ho potkalo v dětství. Žádný psychologický rozbor, který by její domněnku potvrdil, ale na internetu vyhledat nedokázala. Útok sekerou, při němž otec dítěte zabije matku, je natolik ojedinělý případ, že se zatím nikdo nenamáhal ho zkoumat.

Týr zjevně nehodlal mluvit dál, a tak ticho přerušila Karó: „Už se blížím.“

„Měla by ses přestěhovat do centra.“

To byla jedna z těch jeho zvláštních poznámek, na které si těžko zvykala. Zase se ale zdržela komentáře, pro-

tože měla Týra ráda. Bylo zbytečné mu připomínat, že je mu k dispozici byt jeho adoptivních rodičů, kteří žijí ve Švédsku. Ona by naopak musela závratnou cenu za byt v centru nebo neskutečně drahý nájem platit sama.

„No to jo. Měla bych o tom začít uvažovat.“

„Máš to ještě daleko?“

„Jsem asi tak o dvacet centimetrů blíž, než když jsi zavolał. Ale pracuju na tom.“

„Aha.“ Ani dutý zvuk mizerného reproduktoru v autě neskryl zklamání v jeho hlase.

„Děje se něco?“

„Erla nám přidělila úkol. Týká se toho pobodání nožem z minulého víkendu. Jak se o něm psalo ve zprávách.“

Zprávy o útoku jí neunikly, i když jim nevěnovala žádnou zvláštní pozornost. Stačily jí titulky na zpravodajských webech. Četla mezi řádky a došla k závěru, že šlo o vyřizování účtů mezi drogovými dealery. Běžní občané se přece nescházejí uprostřed noci v parkovacím domě u obchodního centra, aby si spolu něco vyřešili.

Karó ovšem překvapilo, že vyšetřování dostali na starost právě oni dva. V hierarchii svého oddělení nezaujímali nejvyšší příčky a případů k řešení bylo zrovna docela málo. Erla, jejich vedoucí, jim moc pozornosti nevěnovala. Karó měla pocit, že na ni mezi nadřízenými přijde řeč hlavně tehdy, když je potřeba na sociálních sítích ukázat, jak různorodý je jejich tým. Součástí této kampaně byl i nejnovější příspěvek na Instagramu. V pondělí ji požádali o focení a vyrušili ji kvůli tomu od práce, která ale nebyla nijak nálehavá. Na snímku měla předstírat, že zkoumá krev ve zkumavce. Ve skutečnosti krev nikdy nezkoumala, natož aby jí měla v ruce plnou zkumavku. Navíc to byl jen naředený kečup, takže krev byla stejně falešná jako všechno ostatní na fotce.

Karó si představovala, že Erla na Týra náhodou narazila a řekla mu: *Hele, vy tam. Můžete se s tou... s tamtou od vedlejšího stolu kouknout na to pobodání?* Málokdy jim svěřili něco významného, případ, který by vedení zrovna považovalo za nejdůležitější – pokud ovšem nebyl nutný výjezd na venkov. O takové cesty měl málokdo zájem, protože se všichni chtěli večer vracet domů, a tak se Karó s Týrem tentokrát dostali do čela seznamu adeptů. „Řeší snad všichni ostatní nějaký důležitější případ?“

„Většina jich je na schůzi.“ Týr nedokázal skrýt pohoršení. „Předmětem schůze je svatební dar.“

„Aha. Jasné.“ Jeden kolega z jejich oddělení se chystal vstoupit do manželství se ženou, která také pracovala u policie. U kávovaru se nemluvalo o ničem jiném, takže to neuniklo ani jim dvěma, i když nebyli na svatbu pozvaní. To bylo celkem pochopitelné, protože na pracovišti působili poměrně krátce a snoubence znali jen trochu. Přesto je to popudilo a uvádělo do rozpaků, zvláště když to ostatní neustále probírali. „Zkusím si pospíšit.“

Zavěsila a rádio začalo zase hrát. Zesílila ho, přestože ji téma nezajímalo. V hlavě se jí zase vynořily ty komentáře. *Táhni zpátky do Afriky. Island patří Islandanům.* Tenhle příspěvek i další podobné přišly z falešných uživatelských účtů, které nemají profilovou fotografii, žádné sledující ani předchozí příspěvky. Věty byly podobné a opakovaly se, takže všechny účty nejspíš založil tentýž pitomec. Musel to být naprostý idiot, a navíc ji zřejmě vůbec neznal. Byla Islandanka úplně stejně jako ostatní, kteří se v zemi narodili a vyrostli, lišila se jen barvou pleti.

S tak odpornými reakcemi se naštěstí nesetkávala často. Přesto už mnohokrát zažila různé trapné, nenápadné slovní útoky, které se časem nahromadily a zraňovaly ji. Kam až její paměť sahala, vznikaly kvůli barvě její pleti pravidelně nejruznější nepříjemné situace. Banální po-

známky a necitlivé řeči od lidí všech věkových kategorií ji unavovaly, ale snažila se nebrat si je příliš k srdci a přešla je s falešným úsměvem víckrát, než jí bylo milé. Nemělo ale smysl lámat si s tím hlavu. Naučila se na to pohlížet tak, že vzdělávat primitivy a ignoranty není její práce. Občas se přesto přistihla, že v novém prostředí hovoří hodně nahlas, aby všichni přítomní slyšeli, že mluví islandsky. Pokud to nestačilo, naštěstí se jí zatím pokaždé podařilo se ovládnout. Dávala si pozor, aby se kvůli názorům ostatních příliš neurážela nebo dlouho nezlobila. To ovšem neplatilo pro její přátele. Ti ji vždy bránili a věřili, že to dělají pro její dobro, ačkoli se jim opakovaně snažila vysvětlit, že o takovou pomoc nestojí. Těšilo ji, že jim to není lhostejné, ale nechtěla způsobovat větší poprask, než bylo nutné. Tušila, že pokud někdo z jejich kamarádů narazí na tenhle instagramový komentář, rozpoutá se v komentářích peklo a případ vyvolá větší pozornost, než by měl. Nechtěla toho internetového trolla zbytečně krmit.

Kdyby neměla takové zpoždění, zašla by hned po příchodu do práce za tiskovou mluvčí. Ta měla na starost i sociální síť a na rozdíl od Karó měla možnost komentáře smazat. Jediné, co mohla Karó udělat sama, bylo nahlásit falešné účty Instagramu a požadovat jejich zablokování. Jejich autor si nicméně mohl snadno založit nové. Bitva byla prohraná, ještě než začala.

Mohla by samozřejmě poslat tiskové mluvčí e-mail, ale chtěla využít příležitost a oznámit jí, že už se žádných dalších focení ani kampaní účastnit nebude. Už toho má dost. Budou si muset najít někoho jiného, kdo jim bude stát modelem a reprezentovat různorodost zaměstnanců policie. I různorodost by přece měla být rozmanitá. Zatím ovšem nevěděla, jestli se jí podaří to tiskové mluvčí vysvětlit.

Cestou z policejní stanice už se jim jelo jako po másle. Karó však byla naštvaná snad ještě víc než kvůli zácpě na cestě do práce, protože teď vedle ní seděl Týr. Její zpoždění sice nijak nekomentoval, ale Karó vycítila jeho pochybnosti, zda ji skutečně zdržela dopravní situace.

Nestihla si ani dát kávu, natož zajít za tiskovou mluvčí. Týr na ni čekal ve vestibulu, už oblečený v bundě. Ukázalo se, že úkol od Erly se netýká přímo vyšetřování útoku nožem, ale domovní prohlídky u muže jménem Gauk, hlavního podezřelého. Potvrdilo se, že Karó pochopila zprávy o případu správně: útočník byl pod vlivem drog a v kapse měl několik sáčků s dalšími dávkami. Napadený si podle Týra domluvil s mužem schůzku, aby si od něj koupil drogy, a chtěl mu zaplatit kradeným zbožím. Pohádali se o hodnotu zboží, a tak obchod neproběhl a kupující skončil na podlaze parkovacího domu v kaluži vlastní krve a s nožem v břiše. Vyšetřování už bylo téměř uzavřené, protože průběh událostí se záhy vyjasnil. Domovní prohlídka byla jen jednou z položek, které si potřebovali odškrtnout. Nikomu z kolegů se nechtělo z vyhráté kanceláře zpátky do vánice, a tak kromě forenzních techniků vyslali Karó s Týrem. Schůzku ohledně společného svatebního daru nejspíš narychlo svolali proto, aby to nebylo tak nápadné.

Zaparkovali před starým domem na Kársnesu v Kópavogu. Na příjezdové cestě už stála dodávka technického oddělení. Technici zřejmě vyrazili do práce dřív než Karó, když stihli přijet před nimi – pokud tedy všichni nebyli Týrovými sousedy v centru města.

Byt podezřelého se nacházel v suterénu, a tak zamířili ke schodišti na straně domu. Na zvonku našli jméno útočníka, Gauk Björn Elísson, takže byli na správném

místě. Dveře byly odemčené a vypadaly neporušené – nic nenasvědčovalo tomu, že by technici museli odvrtnat zámek nebo dveře vypáčit. Týr si všiml jejího upřeného pohledu na dveřní rám a objasnil: „Ten muž nám dovolil použít klíče, které měl při zatčení u sebe.“

„To je od něj pěkné.“

„No já nevím. Říkal, že jeho máma má rezervní klíč a nechtěl by jí pak vysvětlovat, proč vyměnil zámek.“ Vstoupil dovnitř. „Přijde mi, že se hlavně bojím, aby se nedozvěděla o jeho zatčení.“

Karó uvažovala, jak asi Gauk matce vysvětlí svou nepřítomnost, až si půjde odsedět trest. Nikdy sice dotyčného neviděla, ale podle všeho by mu málokdo uvěřil, že odjel do zahraničí na humanitární misi nebo si našel zaměstnání v záchranné stanici pro slony.

Když spatřila, jak muž bydlí, usoudila, že měla pravdu. Tolik harampádí a nepořádku zatím viděla jen v televizních pořadech o lidech posedlých hromaděním věcí. Majitel takového bytu by určitě nedokázal pomáhat ani lidem, ani slonům.

Všude, kam se podívala, ležely hromady nejrozumnějších věcí a veteše. Při bližším pohledu rozeznala rozmanitou elektroniku, elektrické koloběžky, knihy, jízdní kola, nářadí, kabely, oblečení, kufry, fotoaparáty a telefony. Mezi tím se vršily staré noviny, krabice od pizzy, špinavé nádoby a všemožné obaly. Její pozornost ovšem upoutalo především množství telefonů. Žádný ze sběratelů starých krámů, kteří se objevovali v televizních pořadech o takové posedlosti, nehromadil telefony. Přistoupila blíž, aby si mohla některé prohlédnout, aniž se jich musela dotýkat. Nepřipadaly jí zastaralé, laciné ani poničené. Nic dalšího vědět nepotřebovala: bylo to kradené zboží a muž se zjevně ve vloupáních a krádežích nijak nemírnil. Druhá možnost byla, že zboží dostával

výměnou za drogy. Vzhledem k tomu, kolik věcí už nashromáždil, nebylo divu, že ho nepotěšilo, když mu poslední zákazník chtěl zaplatit zase dalším zbožím. Jedno bylo jisté: tenhle Gauk nebyl moc schopný obchodník. Jednoho zákazníka pobodal a prodej kradeného zboží mu zřejmě šel dost mizerně.

Karó se narovnala a obrátila se k technikovi, který se prohrabával jednou z hromad: „Tohle je všechno kradené, ne?“

Muž na ni vrhl rychlý pohled a netvářil se zrovna pozbudivě. Pak se otočil zpátky k hromadě a zabručel: „No, to teda máte postřeh.“

Nemělo cenu mu připomínat, že je zdvořilé aspoň pozdravit, než člověk začne někoho urážet. Hrozilo, že by to Karó přehnala a vylila by si na technika všechny svůj vztek. Sice na sobě nedávala nic znát, ale hněv na internetového trolla v ní vřel. A technik se možná jen zlobil, že s Týrem přijeli pozdě. A tak ho nechala být, zhluboka se nadechla a zeptala se, jestli našli nějaké drogy. Přisvědčil. „Spoustu. V mrazáku. Asi amfetamin a koks. A ve sklenici na nočním stolku trochu trávy, asi pro vlastní potřebu. To ostatní bylo spíš na prodej. V krabici od bot pod postelí jsme našli štos bankovek.“

Podezřelý neměl moc dobré vyhlídky. Vypadalo to, že kromě pokusu o vraždu ho odsoudí i za prodej drog, krádeže a praní špinavých peněz. Pro jeho matku to bude šok.

Karó si natáhla ochranné rukavice, které jí podal Týr, a začali věci prohlížet, zapisovat a označovat. Vrátit všechno zboží právoplatným majitelům by byl zážrak, na to bylo příliš běžné a většinou neoznačené. Čím hlouběji se propracovávali, tím se věci zdály starší, takže na ně majitelé možná už úplně zapomněli. Proto bylo důležité zapsat, co leželo na stejné hromadě, a doufat, že